

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. д.ик.н. Методи Димитров Христов, ВУЗФ, София, с научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“.

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ в УНСС.

Основание за представяне на рецензията: участие в състав на научно жури по защита на дисертационен труд, определено със Заповед №2352/12.10.2020г. на Зам. Ректор на УНСС.

Автор на дисертационния труд: Николай Димитров Манев.

Тема на дисертационния труд: Застраховане чрез банките.

Научен ръководител: проф. д-р Янаки Андреев

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Финанси“ на Финансово-счетоводния факултет на УНСС по научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“, съгласно Заповед на Зам.-ректор по НИД на УНСС №889/14 април 2015г. Обучението е осъществено отначало в редовна, а след това в задочна форма, през периода 2015 – 2019г.

Николай Димитров Манев е роден през 1988г. Бакалавърска степен за висше образование получава през 2011г. след обучение в рамките на специалност „Финанси“ към УНСС, а през 2012г. в същия университет получава и своята магистърска степен по специалност „Финансов мениджмънт“. Преди дипломирането си, като бакалавър, докторантът провежда два студентски стажа – най-напред в Парва инвестиционна банка АД, а след това и в УниКредит Булбанк АД през 2010г. През 2015г.

започва и своето обучение за придобиване на образователна и научна степен „доктор“.

Своята трудова реализация докторантът започва още през 2007г. като продавач-консултант в магазин на Глобул чрез Консулта Рисорсинг България ЕООД. След това през 2012г. преминава на работа близка до неговата специалност като счетоводител на клон в Инвестбанк АД, София. По-късно през 2013г. в същата банка работи като кредитен специалист. Три години след това преминава на работа в Централна кооперативна банка АД като специалист в областта на кредитирането. От 2018г. и до днес в същата банка, отново като специалист, отговаря за нейния корпоративен портфейл и контролира кредитни сделки.

Обстоятелството, че докторантът е отчислен от докторантура с право на защита дава пълно основание да се приеме, че той е изпълнил всички свои задължения, които са включени в неговия индивидуален план.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд на Николай Димитров Манев по посочената вече тема е разработен в рамките на три основни глави. Неговият обем от 256 страници е създал необходимите предпоставки за представяне на осъщественото от него научно изследване. Безспорна е актуалността на това изследване, тъй като през последните години все по-голямо внимание се отделя на възможностите на застрахователните дружества да разширяват каналите за пласмент на своите застрахователни продукти. От тази гледна точка положителна оценка заслужава и изборът на тема за дисертационния труд. Приемлива е целта която си поставя докторантът, т.е. да формулира „...итерационна процедура и правило за класификация, чрез които да се оценят възможностите за успешно развитие на застраховането чрез банки или превръщането му в основен канал за пласмент...“ (10). Оформените от докторанта основни задачи на

изследването напълно съответстват на тази цел. Става въпрос за задачите свързани най-напред с литературния преглед, а след това и с емпиричния анализ. Правилно са избрани както обектът, така и предметът на изследването, тъй като вниманието на докторанта е насочено към банковото застрахователно посредничество и предпоставките за неговото осъществяване. Приемлива е не само оформената, но и доказаната в дисертационния труд изследователска теза, „...че е възможно да бъдат изведени определени предпоставки за развитие, при наличието на които предлагането на застрахователни продукти и услуги от банките води до превръщането им в основен канал за дистрибуция...“ (8).

Приложеният списък от публикации, които са използвани при разработването на дисертационния труд дава пълно основание да се приеме, че докторантът познава проблемите, които третира. Тази констатация се отнася не само до въпросните проблеми в България, но и извън нейните предели.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

От съдържанието на дисертационния труд най-напред може да се направи обобщаващият извод, че докторантът Николай Димитров Манев е постигнал значими научно-приложни резултати като е използвал подходяща за изследването методология и е изпълнил както поставената основна цел, така също и свързаните с нея конкретни задачи.

В обобщен вид научно-приложните резултати могат да бъдат представени по следващия начин:

- чрез многостранен и в значителна степен дискуссионен подход са изследвани теоретичните основи на банковото посредничество при застраховането. Това се отнася не само до сполучливите опити на докторанта да представи същността на въпросното посредничество, но и до изследването, посветено на ползите от този подход за

застрахователите, кредитните институции, клиентите и надзорните органи. Към тези резултати могат да бъдат добавени и изведените предпоставки за развитието на застраховането чрез банковото посредничество.

- към резултатите от изследването на банковото посредничество при застраховането може да се добави сполучливото използване на методологическите подходи. В по-конкретен план тук става въпрос за използваните подходи при определянето на държавите, които са включени в извадката на изследването, при подбора на индикаторите, показателите и характеристиките, свързани с предмета и обекта на изследването, както и при възприетата ориентация към най-подходящите статистически методи за осъществяване на изследването.

- изпълнението на поставената в дисертационния труд цел и свързаните с нея конкретни задачи също могат да бъдат отнесени към научно-приложните резултати от изследването. Безспорен е фактът, че докторантът е доказал възможността за приложение на предлаганата от него итерационна процедура за оценяване на предпоставките за успешно развитие на застраховането чрез банки. Съдържанието на дисертационния труд е неоспоримо доказателство, че в него са представени осъществените до този момент изследвания и емпирически са доказани възможностите за приложение на предлаганите от докторанта бъдещи подходи за банково посредничество при застраховането.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В своя автореферат (36) докторантът посочва, че в неговия дисертационен труд се съдържат следващите, съкратено представени, научно-приложни приноси:

- „Въз основа на литературен преглед е направено теоретично обобщение, включващо извеждане на...необходими предпоставки...за реализация на банковото посредничество на застрахователния пазар“.

- „Разработена е цялостна итерационна процедура в три етапа, която предоставя възможност за статистически обосновани изводи относно вероятността от развитие на застраховането чрез банки...до положение на основен канал за дистрибуция“.

- „Извършен е цялостен анализ на българските условия за развитие на застраховането чрез банки....“.

При една съпоставка на тези научно-приложни приноси със съдържанието на дисертационния труд безусловно може да се направи извод, че те действително се съдържат в него. Тази констатация не се нуждае от специални доказателства. Достатъчно е само да се посочи, че първият принос се потвърждава от съдържанието на глава първа от дисертационния труд, вторият принос е свързан с изложението в глава втора на този труд, а третият принос ясно и категорично се вижда от написаното в глава трета. Възможно е обаче към тези научно-приложни приноси да се добавят още:

- дефинирането на представата за банковото посредничество при застраховането, което от научна гледна точка е осъществено чрез диалог с множество други мнения. Това е направено в глава първа на дисертационния труд.;

- от научна гледна точка принос представлява и извеждането на основните предпоставки за успешно развитие на застраховането чрез банковите институции. Това също е направено в рамките на глава първа от дисертационния труд.

- от практическа гледна точка принос представлява не само предлаганата от докторанта триетапна итерационна процедура, но и

доказаните възможности за нейното приложение.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Във връзка със своя дисертационен труд докторантът е представил две публикации. Това са статиите:

- Манев, Н. Обзор на предпоставките за развитие на „Вапсазигапсе“ в България. Списание „Управление и устойчиво развитие“ - 1/2017 (62). Лесотехнически университет, София, 2017, 97-102.

- Манев, Н. Ползи от внедряването на „Вапсавзигапсе“ за банките в България. Списание „Управление и устойчиво развитие“ - 1/2018 (68). Лесотехнически университет, София, 2018, 76-81.

Съдържанието на тези статии действително дава представа за известна част от написаното в дисертационния труд. То обаче не отразява частите, които са свързани с посочените от докторанта научно-практически приноси и лишава заинтересованите читатели от тях. Такъв резултат има и публикуването на двете статии в едно и също списание. Всичко това дава основание да се твърди, че са пропуснати възможностите за популяризиране на най-съществените постижения на докторанта.

6. Оценка на автореферата

Съдържанието на автореферата отразява точно и пълно третираните в дисертационния труд въпроси. Възможно е било това да се осъществи в по-съкратена форма.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Независимо от положителните оценки, които бяха дадени за дисертационния труд на Николай Димитров Манев напълно възможно е да се оформят и следващите критични бележки, препоръки и въпроси:

– тъй като банките при своята съвместна работа със

застрахователните дружества осъществяват преди всичко посредническа дейност може би е било възможно темата на дисертационния труд да бъде вместо „Застраховане чрез банките“ „Банково застрахователно посредничество“. Чрез тази промяна е можело да се създадат и предпоставки за още по-широко третиране на банковото застрахователно посредничество.

- полезно е било при емпиричния анализ да се използват динамични статистически редове за предварително избран от автора времеви период вместо насищане на изложението с данни само за отделни и то различни години.

- в рамките на заключението вместо описателно представяне на дисертационния труд е трябвало още по-ясно и категорично да се открие изпълнението на основната цел на дисертационния труд, изпълнението на поставените конкретни задачи и представят резултатите по отношение на възприетата изследователска теза и оформените хипотези.

- ориентацията към банковото посредничество дава основание не само при формулирането на обекта и предмета на дисертацията да бъде взет под внимание целият застрахователен сектор, но с това да се запълни и нейното съдържание. От тази гледна точка не е целесъобразно в по-голямата част от съдържанието да се има предвид само животозастраховането.

- при номерирането на съставните части на дисертационния труд, от гледна точка на потребностите на читателите, по-добре е било тези номера да показват и тяхната връзка с обособените глави (1.1.1.2 и т.н., 2.1.,2.2. и т.н. , 3.1., 3.2. и т.н.).

- интересно ще бъде по време на защитата докторантът да отговори на въпроса: Защо почти е изключил от изследването продуктите на общото застраховане и какви са възможностите те да бъдат предмет

и обект на банковото застрахователно посредничество?

8. Заключение

Като имам предвид написаното в тази рецензия, както и обстоятелството, че дисертационният труд на докторанта Николай Димитров Манев представлява едно завършено научно изследване, имащо безспорни научно-приложни приноси, считам, че научното жури може да оформи предложение за неговото удостояване с образователната и научна степен „доктор“.

30.11.2020г. / София

Подпис:

